

[Boligministeren.]

behovet, f. eks. i Frederiksværk, på Als og ved Odense.

Konklusionen må derfor blive den, at skal vi tilfredsstille vort boligbehov på en rimelig måde, er en boligproduktion af den nuværende størrelse på ca. 23 000 lejligheder afgjort i underkanten, og man må i de kommende år stræbe efter at få denne produktion sat i vejret, således at den stigning i levestandarden, som takket være den økonomiske og den industrielle udvikling har bredt sig til andre områder af vor daglige tilværelse, også kan præge vort boligforbrug.

Man kan stille sig selv det spørgsmål: har vi råd til en sådan boligproduktion? Har samfundet og har den enkelte råd til at betale lejen i nybyggeriet, hvis vi skal arbejde for en højere standard?

Med hensyn til den første del af spørgsmålet er det en kendsgerning, at boligbyggeriet ofte har fået skylden for en uheldig økonomisk udvikling, og at man derfor har ment, at der ikke har været råd til at opretholde så stort et byggeri.

Sammenholder vi imidlertid investeringen i boligbyggeriet med investeringen som helhed og med vort nationalprodukt, må man vist fastslå, at boligbyggeriet spiller en mindre rolle, end de fleste antager. I 1957 havde vi et bruttonationalprodukt på ca. 35 milliarder kr. Vi investerede i boligbyggeriet ca. 900 mill. kr. Det svarer nogenlunde til, hvad vi investerer i biler og motorcykler. Vore samlede investeringer andrager ca. 8-9 milliarder kr., og investeringen i boligbyggeriet udgjorde således ikke mere end 10 pct. af den samlede investering.

Hvad har da den enkelte råd til at betale? Ja, svaret vil normalt være, at han ikke har råd til at betale mere i husleje end det, en lejlighed koster i den gamle boligmasse. Det er igen en af de ulykkelige virkninger af forskellen mellem huslejen i den gamle og i den nye boligmasse. Den har ødelagt vore prisfornemmelser og bevirket, at vi på dette punkt ikke har fået den rigtige justering til vore indkomstforhold.

Ser man på huslejerelationen — forholdet mellem indkomst og husleje — må man konstatere, at ikke blot i den gamle bolig-

masse ligger relationen i dag lavere, end den gjorde før krigen — i 1957 udgjorde huslejerelationen kun halvdelen af, hvad den udgjorde i 1939 — men også i den nye boligmasse er der tale om et fald i huslejerelationen. Med den samme andel af nettoindkomsten i dag anvendt til husleje som i 1939 får man både en større og bedre lejlighed end dengang.

Jeg ønsker ikke hermed at udtrykke, at jeg finder byggepriserne særlig gunstige, men jeg har villet sige, at der efter vor opfattelse ikke er noget rigtigt i den påstand, som ofte i de senere år har været fremsat, at statsstøtten til byggeriet og det omfang, byggeriet derved har fået, har været årsagen til byggeriets prisudvikling. Tværtimod vil en analyse af byggepriserne vise, at de stort set har fulgt den almindelige prisudvikling på løn- og varemarkedet.

Der er næppe heller grund til at antage, at et væsentligt mindre omfang af boligbyggeriet ville have fået byggehåndværkerne til at affinde sig med lavere lønniveau end f. eks. industriens arbejdere, og der er heller ingen grund til at antage, at et byggeri af mindre omfang herhjemme ville have påvirket importpriserne på stål, jern, tømmer og de øvrige materialer, vi skal bruge i byggeriet.

Men når jeg har sagt det, vil jeg gerne tilføje, at jeg ud fra andre synspunkter ingeni lunde finder prisudviklingen inden for byggeriet tilfredsstillende. Medens man på de fleste områder af vort erhvervsliv har kunnet konstatere, at der takket være en stigende rationalisering er kommet flere eller bedre varer frem for samme eller lavere priser end forhen, må man konstatere, at inden for byggeriet har man på dette område kun gjort beskedne fremskridt.

Der er for mig ingen tvivl om, at kun såfremt man skaber mulighed for også inden for byggeriet at tilvejebringe en industriel tilvirkning af byggeriets større eller mindre komponenter, vil vi få en mulighed for at ændre priskurvens retning inden for byggeriet.

Dette kræver vilje til omstilling, vilje til investering og forståelse hos alle ansvarlige for, at en langsigtet planlægning og en stabil udvikling i byggevirksomheden er nødvendig. Det er imidlertid klart, at store